

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7017-13

meddelad i Stockholm den 2 juli 2014

KLAGANDE
AA

MOTPART
Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Sundsvalls dom den 19 augusti 2013 i mål nr 937-12, se bilaga
(här borttagen)

SAKEN
Barnbidrag

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och visar målet åter till Försäkringskassan för handläggning i enlighet med vad som sägs under rubriken Skälen för avgörandet.

BAKGRUND

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. AA och hennes son BB flyttade från Lettland till Sverige den 14 augusti 2010. Därefter var AA föräldraledig från

Dok.Id 149962

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

sin anställning i Lettland. Hennes anställning avslutades i oktober 2011 och då upphörde också de lettiska utbetalningarna av barnbidrag för BB.

Försäkringskassan avslog den 19 maj 2011 en ansökan av AA om kompletterande barnbidrag för BB. Som skäl anfördes att hon fick föräldrapenning från Lettland och att hon, så länge som hon omfattades av lettisk socialförsäkring, inte kunde vara försäkrad i Sverige. Beslutet ändrades inte vid omprövning den 15 augusti 2011.

Förvaltningsrätten i Umeå fann att AA var försäkrad i Sverige genom sin bosättning här med rätt till barnbidrag fr.o.m. i vart fall maj 2011. Målet återförvisades till Försäkringskassan för utredning av hur det lettiska barnbidraget skulle beaktas vid bestämmande av det svenska barnbidraget.

Genom det nu överklagade avgörandet fastställde Kammarrätten i Sundsvall Försäkringskassans omprövningsbeslut. Kammarrätten konstaterade att det var ostridigt att AA hade varit försäkrad för en arbetsbaserad förmån i Lettland fram till dess att anställningen där upphörde i oktober 2011. Hon var under den tiden inte försäkrad för barnbidrag i Sverige. Kammarrätten fann därför att de s.k. prioritetsreglerna i artikel 68.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen inte var tillämpliga.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att hon ska få barnbidrag med belopp motsvarande skillnaden mellan det svenska och det lettiska barnbidraget för perioden den 14 september 2010 – den 11 oktober 2011. Hon anför bl.a. följande. Hon och hennes son bor i Sverige och han har därför rätt till svenskt barnbidrag. Enligt Försäkringskassans tolkning har barnet inte samma rättigheter som ett svenskt barn vilket inte är förenligt med EU:s likabehandlingsprincip. Lettland har haft det primära ansvaret att utbetala familjeförmåner när hon har varit anställd där. Sverige har dock haft det

sekundära ansvaret och borde ha utgett tillägg. EU-förordningen säger inget om att man måste vara socialförsäkrad i sekundärlandet.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Genom att AA uppburit en kontantförmån i form av föräldrapenning har hon omfattats av den lettiska lagstiftningen. Hon har inte haft någon självständig rätt till förmån i Sverige eftersom hon varit försäkrad i Lettland. AA kan inte heller anses ha en från sonen BB härledd rätt till bidrag. Utbetalning av barnbidrag kan endast ske till en i Sverige försäkrad vårdnadshavare.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I artikel 68.1 i förordning 883/2004 finns prioritetsregler som ska tillämpas om rätt till förmåner under samma period och för samma familjemedlemmar föreligger enligt flera medlemsstaters lagstiftning. I de fall då mer än en EU-medlemsstat är skyldig att utge förmåner på olika grunder ska i första hand den medlemsstat svara för förmånen som har som kvalificeringsgrund ”arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare” (artikel 68.1 a).

Enligt 4 kap. 5 § socialförsäkringsbalken är den som omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat inte försäkrad för sådana förmåner enligt balken som motsvarar förmåner som avses i EU-förordningen.

AA har under den tid då hon kvarstått i sin anställning i Lettland uppburit barnbidrag enligt lettisk lagstiftning. Av bestämmelsen i 4 kap. 5 § socialförsäkringsbalken följer därmed att hon inte är försäkrad för barnbidrag enligt balken. Som kammarrätten funnit blir det därför inte fråga om något sammanträffande av förmåner i den mening som avses i artikel 68 i förordning 883/2004.

Frågan är dock om det är förenligt med EU-rätten att tillämpa bestämmelsen i 4 kap. 5 § socialförsäkringsbalken i ett mål av detta slag.

EU-domstolen har i flera avgöranden prövat lagvalsreglerna för familjeförmåner i den tidigare förordningen (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Domstolen har bl.a. slagit fast att en bosättningsstat som inte är behörig stat enligt förordningen inte kan hindras att med tillämpning av nationell lagstiftning bevilja familjeförmåner och att förordningens bestämmelser ska tolkas i ljuset av bestämmelserna om den fria rörligheten för arbetstagare i artiklarna 45 och 48 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (se bl.a. mål C-352/06 Bosmann).

Enligt senare rättspraxis från EU-domstolen kan den icke-behöriga staten ha inte bara en möjlighet att utge förmåner utan också en skyldighet att bortse från nationella bestämmelser som begränsar rätten till förmåner. Således har en tysk bestämmelse om förbud mot sammanläggning som innebar att en familjeförmån helt föll bort – i stället för att förmånens storlek sattes ned med det belopp som uppbars från en annan medlemsstat – inte ansetts förenlig med den fria rörligheten för arbetstagare (målen C-611/10 och 612/10 Hudzinski och Wawrzyniak).

Förordning 1408/71 har nu ersatts av förordning 883/2004 och det är den förordningen och fördragets regler om den fria rörligheten för arbetstagare som förhållandena i det aktuella målet ska prövas mot. Det materiella innehållet är väsentligen detsamma som i den tidigare förordningen. I den nya förordningen kommer likabehandlingsprincipen till uttryck i artikel 4.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

AA:s son bor med henne i Sverige och de har därmed en starkare anknytning till den icke behöriga medlemsstaten än vad fallet var i målen Hudzinski och Wawrzyniak. Det kan inte anses förenligt med EU-domstolens praxis att BB:s rätt till barnbidrag helt ska falla bort av den anledningen att AA har omfattats av ett annat lands lagstiftning på området. Barnbidrag ska därför beviljas med belopp motsvarande skillnaden mellan det svenska och det lettiska barnbidraget fr.o.m. månaden efter det att hon och hennes son bosatte sig i Sverige fram till dess att

Mål nr
7017-13

försäkringsskyddet avseende barnbidrag i Lettland upphörde. Det ankommer på Försäkringskassan att beräkna med vilket belopp bidrag ska utges.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Gustaf Sandström, Nils Dexe, Erik Nymansson, Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Holm.